

Лебедик Л. В.,

*докторка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Сучасне інноваційне освітнє середовище є новим етапом в історії цивілізації, що ґрунтується на креативності її представників. Головною дійовою особою цього етапу є особистість, яка володіє електронікою, інформацією, комп'ютерною технікою, теле- і відео комунікаціями тощо.

Проблема розвитку креативності особистості в умовах інноваційного освітнього середовища є надзвичайно актуальною в руслі сучасних тенденцій, що засвідчують наші попередні дослідження [1, с. 228 – 231; 2, с. 173 – 178; 3, с. 163 – 167; 10, с. 201 – 207].

Соціально-педагогічні чинники, що впливають на розвиток креативності особистості в умовах інноваційного освітнього середовища, досліджувалися В. Стрельниковим [4, с. 248 – 268; 5, с. 13 – 18; 6, с. 9 – 18; 7, с. 251 – 285; 8, с. 354 – 357; 9; 10, с. 201 – 207; 11, с. 137 – 155; 12, с. 134 – 138 та ін.]. Зокрема, виділяються ситуативні й особистісні чинники, до останніх відносяться стійкі властивості, риси особистості та риси характеру людини [10, с. 201 – 207].

Виокремимо ситуативні соціально-педагогічні чинники, що негативно впливають на розвиток креативності особистості в умовах інноваційного освітнього середовища: ліміт часу; стан стресу; стан підвищеної тривожності; бажання швидко знайти рішення; занадто сильна чи занадто слабка мотивація; наявність фіксованої установки на конкретний спосіб рішення; невпевненість у своїх силах, викликана попередніми невдачами; страх; підвищена самоцензура;

спосіб пред'явлення умов задачі, що провокує неправильний шлях вирішення та інші [10, с. 201 – 207]. До означених чинників відносимо також рівень інформаційної культури особистості, критеріями якої є: уміння формулювати адекватно свою потребу в інформації; комп'ютерна грамотність вміння ефективно здійснювати пошук, переробляти і генерувати нову потрібну інформацію; уміння адекватно оцінювати і відбирати інформацію.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Критерії розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця у сфері соціальної роботи / Л. В. Лебедик // Обдаровані діти – скарб нації: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 8–11 грудня 2020 року). – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 434 с. – С. 228 – 231.
2. Лебедик Л. В. Методологічні аспекти дослідження проблеми управління навчально-творчою діяльністю студентів / Л. В. Лебедик, Л. В. Рябовол // Збірник наукових статей магістрів факультету харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2011-2012 навчального року. – Полтава: ПУЕТ, 2012. – 225 с. – С. 173-178.
3. Лебедик Л. В. Методологічні підходи до управління творчою діяльністю майбутніх соціальних працівників / Л. В. Лебедик, Т. А. Левченко // Неперервна освіта як засіб професійного зростання педагога (м. Тернопіль, 25 лютого 2022 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник ТОКІППО / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, А. Janowski, Ф. І. Полянський, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. – Тернопіль: ТОКІППО, 2022. – 298 с. – С. 163 – 167.
4. Стрельніков В. Ю. Лекція 2.10. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів / В. Ю. Стрельніков // Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти: Модульний посібник.

– Полтава: ПОППО, 2006. – 292 с. – С. 248 – 268.

5. Стрельников В. Ю. Методики оцінювання інтелекту та критерії творчої особистості / В. Ю. Стрельников // Обдаровані діти і школа. Методика діагностики та педагогічний досвід (Посібник для вчителів і психологів). – Полтава: ПОПОПП, 1998. – С. 13 – 18.

6. Стрельников В. Ю. Методики оцінювання інтелекту та критерії творчої особистості / В. Ю. Стрельников // Психологічна підтримка творчості учня / Упоряд. О. Плавник, В. Зоц. – К.: Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 128 с. – С. 9-18.

7. Стрельников В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. – Кн. 1. – 295 с.

8. Стрельников В. Ю. Побудова механізму розвитку інтелектуального обдарування особистості майбутнього фахівця зі спеціальної освіти / В. Ю. Стрельников // Обдаровані діти – скарб нації: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 8–11 грудня 2020 року) – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020 – 434 с. – С. 354 – 357.

9. Стрельников В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей студентів. Методичні рекомендації для слухачів педагогічного факультету МПК. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2003. – 24 с.

10. Стрельников В. Ю. Розвиток креативності майбутнього фахівця соціальної роботи в епоху цифрової реальності / В. Ю. Стрельников, Л. В. Лебедик // Філософія для дітей: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (Київ, 25, 26 травня 2021 р.). – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2021. – 262 с. – С. 201 – 207.

11. Стрельников В. Ю. Розвиток інтелектуальних та творчих здібностей учнів (матеріали до вивчення міні-модуля «Інтелект і творчість») / В. Ю. Стрельников

// Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно орієнтованої освіти: Модульний посібник. – Полтава: ПОІППО, 2003. – 190 с. – С. 137 – 155.

12. Стрельніков В. Ю. Управління розвитком креативності студентів / В. Ю. Стрельніков // Освітній менеджмент: перспективи розвитку та інновації. Всеукраїнська науково-практична конференція, 23 жовтня 2001 р. Збірник статей. – Полтава: ПОІППО, 2001. – 160 с. – С. 134 – 138.

Мартиненко В. О.,

кандидатка педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРОГНОСТИЧНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Прогностична діяльність під час читання полегшує процеси сприймання й аналізу тексту, сприяє поглибленому його розумінню, активізації мисленневих процесів, розвитку мовлення. Молодший шкільний вік є сенситивним щодо формування прогностичних умінь, що зумовлено такими віковими новоутвореннями, як рефлексія і внутрішній план дій.

Під час дослідження, з метою забезпечення ефективності формування прогностичних умінь молодших школярів, були виділені такі організаційно-педагогічні умови:

- цілеспрямована реалізація на уроках читання, уроках роботи з дитячою книжкою продуктивних *читацьких технологій* (технологія опрацювання текстів різних видів; технологія діалогічної взаємодії учня з текстом, автором твору; елементи технології розвитку критичного мислення), а